

BVD-udbrud kræver ekstra opmærksomhed

Et aktuelt udbrud af Bovin Virus Diarré i Esbjerg Kommune betyder, at kvægbrugere i området midlertidigt skal være ekstra opmærksomme ved flytning af dyr. Det handler om at kende reglerne, få taget de nødvendige prøver og inddrage egen dyrlæge i processen.

Et udbrud af Bovin Virus Diarré, BVD, i Esbjerg Kommune betyder, at der fra 31. marts til 31. maj 2026 gælder særlige krav ved flytning af kvæg fra besætninger i kommunen. Fødevestyrelsen oplyser desuden, at en besætning med tre ejendomme i kommunen er ramt.

Målet er at begrænse smittespredning og at beskytte Danmarks status som BVD-frit land. Derfor er det vigtigt, at kvægbrugere i området sætter sig ind i reglerne, før dyr flyttes mellem ejendomme, sendes ud af besætningen eller modtages fra andre besætninger i kommunen.

For mælkeleverende ejendomme kan dyr som udgangspunkt flyttes som hidtil, fordi besætningerne allerede overvåges via tankmælksprøver. Men går der dyr i grupper, som ikke kommer i kontakt med de lakterende køer, skal de undersøges særskilt. For andre typer ejendomme kan der være krav om blodprøver i besætningen eller af de dyr, der ønskes flyttet.

Få styr på regler og prøver i tide

Ifølge dyrlæge Erik Rattenborg fra SEGES Innovation er det afgørende, at kvægbrugerne reagerer i tide.

"Når der kommer et udbrud som det her, er det vigtigt at holde sig opdateret på reglerne og få styr på de nødvendige forholdsregler, før dyr bliver flyttet. Det gælder også blodprøverne, forklarer han.

Han opfordrer samtidig til, at egen dyrlæge bliver koblet på tidligt i forløbet.

"Man skal ikke stå alene med vurderingen. Min klare anbefaling er, at man inddrager sin egen dyrlæge tidligt, så man får afklaret, hvilke krav der gælder for den konkrete besætning, og får lagt den rigtige plan."

Erik Rattenborg understreger, at ansvaret ikke kun ligger hos den besætning, der sender dyr af sted.

"Modtageren skal også sikre sig, at reglerne er fulgt, og at de nødvendige prøver er taget, før dyrene kommer til gården."

Beredskabet virker

Formand for Landbrug & Fødevarer Kvæg, Jesper Arnth, peger på, at situationen viser værdien af et stærkt beredskab og et tæt samarbejde.

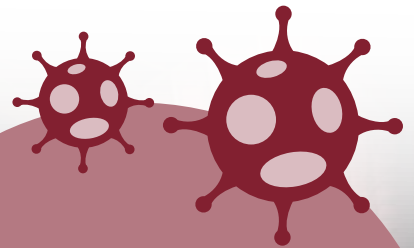
"I en situation som den her er det afgørende, at beredskabet virker, og at der er et tæt samarbejde mellem SEGES Innovation, Fødevestyrelsen og Landbrug & Fødevarer Kvæg. Det giver ro og klarhed for kvægbrugerne, når der hurtigt bliver meldt tydeligt ud om, hvad der skal gøres," forklarer han.

Han fremhæver også den hurtige koordinering som en styrke.

"Når samarbejdet fungerer, står vi stærkere. Det er vigtigt, når vi både skal begrænse smittespredning og hjælpe kvægbrugerne sikkert gennem en periode med skærpede krav."

BVD er en anmeldepligtig virussygdom hos kvæg. Ved mistanke om sygdom i besætningen skal egen dyrlæge kontaktes. Kvægbrugere kan finde mere information om både sygdommen og de aktuelle krav hos Fødevestyrelsen og på LandbrugsInfo.

FAKTA

Læs mere på

Fødevestyrelsens side om Bovin Virus Diarré (BVD).

Fødevestyrelsens nyhed om særlig opmærksomhed ved flytning af kvæg som følge af BVD-udbruddet.

Mund- og klovesyge: Søren lukkede farmen ned indefra

I slutningen af aftenmalkningen fik driftsleder Søren Gerber Nielsen den besked, der vender alt på hovedet: Mund- og klovesyge på en af FirstFarms' ejendomme i Slovakiet. Fra det øjeblik handlede det om at stoppe smitten – og om at holde både mennesker, udstyr og rutiner under knivskarp kontrol.

Der er dage i en driftsleders liv, der sætter sig i kroppen længe efter. For Søren Gerber Nielsen kom den dag i foråret 2025, da mistanken blev til virkelighed.

“Det ramte os den 30. marts. Jeg stod nærmest stadig i flowet fra malkningen, da vi fik beskeden,” fortæller han.

På få timer skiftede hans rolle fra driftsleder til kriseleder. Og i en situation som mund- og klovesyge er tid ikke bare penge – tid er smitte.

Et valg midt i malkningen

Myndighederne blev kontaktet, prøver blev taget, og den lokale veterinær blev involveret. Men Søren og holdet stod samtidig med et akut spørgsmål: Hvad gør vi nu – mens systemet ruller i gang?

“Vi sendte prøverne afsted, og kort efter kom det positive svar. Vi valgte at gå i gang med at vaccinere med det samme – faktisk midt i aftenmalkningen – fordi vi ville bremse spredningen så meget som muligt,” forklarer Søren.

Det var ikke et ideelt beslutningsgrundlag, men et praktisk valg i en situation, hvor man kun får én chance for at bremse udviklingen.

Medarbejderne blev en del af beredskabet

Næste beslutning var sværere, end den lyder på papir. For Søren indså hurtigt, at mennesker kunne blive den faktor, der førte smitten videre – til andre ejendomme, til andre dyr, til næste udbrud.

“Allerede samme nat besluttede vi at folkene, der skulle møde ind næste morgen, skulle blive her. Vi kunne ikke have dem til at køre frem og tilbage, så vi måtte isolere os på farmen,” siger han.

Løsningen blev at overnatte på bedriften.

“Vi skaffede det, vi skulle bruge, så vi kunne sove her. Og sådan blev det i ti dage. Det var ikke fordi, det var hyggeligt – det var nød-

vendigt for at holde smitten inde.”

For Søren var det også et ledelsesvalg. Driften skulle fortsætte uden at sætte medarbejderne i en umulig situation.

En manual fra grisene – og et mindset-skifte

Flere af de vigtigste greb blev taget, før udbruddet ramte FirstFarms' ejendom. Da sygdommen rykkede tættere på, gennemgik de, hvad de overhovedet kunne skrue på.

“Da vi kunne se, at det kom tæt på, var vi begyndt at spørge os selv: Hvad kan vi faktisk gøre? Her var det en fordel, at vi også har en grisefarm i FirstFarms. Vi tog deres biosecurity-manual og brugte den som inspiration til at stramme op,” fortæller han.

Det gav en række meget konkrete konsekvenser i hverdagen: færre bevægelser, skarpere adskillelse og langt mere kontrol med, hvem der kom ind hvor – og hvorfor.

“Vi bad blandt andet folk om at køre udenom, så der kom mindre trafik tæt på. Det lyder måske banalt, men alt, der kan reducere kontakt, bliver pludselig vigtigt,” siger han.

Og så kom en af de mest praktiske – og følsomme – beslutninger: arbejdsdelingen.

“Vi delte medarbejderne op. Og hvis folk kom fra samme husstand, forsøgte vi at få dem til at arbejde samme sted. Det handlede om at begrænse krydskontakt.”

Øjeblikket, hvor stalden var tom

Dagen efter udbruddet gik Søren en runde i stalden. Ikke som en rutine – men som et forsøg på at orientere sig i en ny virkelighed.

“Jeg gik ind, og den første del af stalden var tom, fordi dyrene var hentet til malkning. Og der... der måtte jeg lige sætte mig et øjeblik. Jeg fældede en tåre. Stalden var helt tom. Og det ville den snart

være permanent. Det var et af de øjeblikke, hvor det hele ramte,” siger han.

Han beskriver det som en periode med et konstant mentalt pres, fordi man aldrig helt får lov til at puste ud. Og fordi konsekvenserne rækker langt ud over ham selv.

“Jeg havde hele tiden én tanke kørende: Vi har et ansvar som arbejdsgiver. Der er mange familier, der lever af det her. Hvad gør de i morgen, hvis alt står stille?” siger han.

Information – hver dag, samme tidspunkt

Midt i usikkerheden holdt Søren fast i noget, der gav struktur: at samle medarbejderne, dele det, man vidste – og være ærlig om det, man ikke vidste endnu.

“Hver dag inden eftermiddagsmalkningen samlede vi folkene. Vi delte alt det, vi havde fået at vide fra myndighederne, og vi lagde en plan for næste døgn. Det var vigtigt for trygheden.”

For når man ikke kan styre sygdommen, kan man i det mindste forsøge at styre kommunikationen.

Normal pasning helt til det sidste

Det, der gjorde størst indtryk på Søren, var, hvor meget han og holdet insisterede på ordentlighed i en situation, der var alt andet end ordentlig.

“Vi fulgte retningslinjerne, så godt vi kunne, og vi gjorde alt for at begrænse, hvad der kom ind. Men samtidig havde vi fokus på at passe dyrene normalt,” siger han.

Også selv om endestationen var uundgåelig.

“Vi fodrede dem, som vi plejede – helt indtil lige før de blev aflivet. Det betød noget for mig. Hvis vi pludselig stoppede alt, ville det føles som om, vi svigtede dem, før det overhovedet var slut.”

Hans råd: Hav planen klar, før du får brug for den

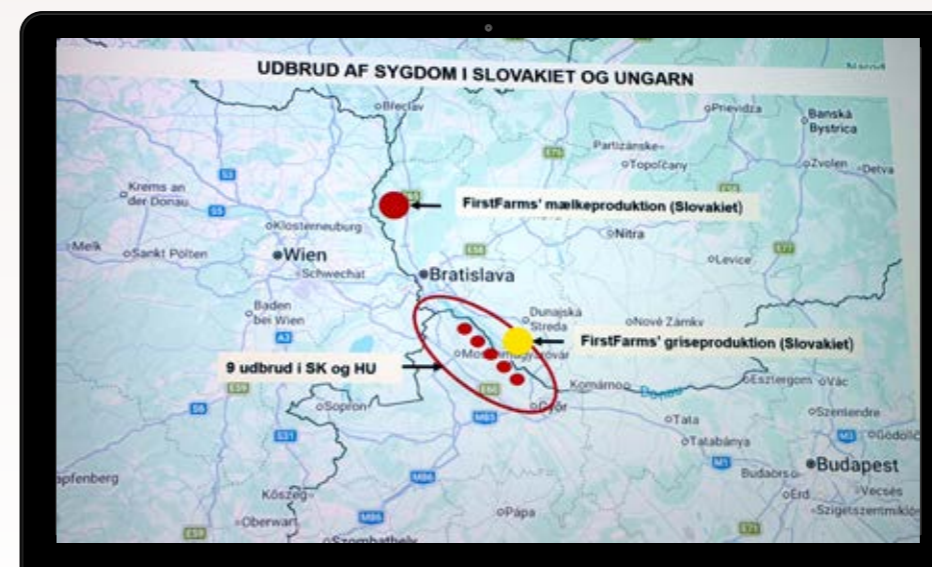
Når Søren ser tilbage, er hans vigtigste råd: Hav planen klar.

“Skriv ned, hvem du ringer til. Hvem skal kontaktes, og i hvilken rækkefølge. Når du står midt i det, er der ikke overskud til at lede efter telefonnumre,” siger han.

Og så et budskab, han gerne vil have kvægbranchen til at tage alvorligt:

“Tænk biosecurity ind på en anden måde. Med de besætningsstørrelser, vi har i dag, er risikoen enorm. Vi bliver nødt til at gentænke, hvordan vi beskytter os.”

For Søren var udbruddet ikke en krise, der skulle overstås. Det blev en erfaring, der ændrede hans blik på, hvad der er “normalt” – og hvor hurtigt normalen kan forsvinde, når sygdommen først står i staldøren. Alle dyr på bedriften blev aflivet i løbet af de 10 dage, medarbejderne boede på gården.

Søren Gerber Nielsen fortalte om hvordan de håndterede udbruddet af Mund- og klovesyge på årets kvæggkongres. Foto: SEGES Innovation

Ny kontrolkampagne med fokus på smittebeskyttelse

Fra nu og frem mod årsskiftet får 60 besætninger kontrolbesøg af Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Det drejer sig om både fåre-, kvæg- og gedebesætninger, hvor fokus er på, om reglerne for smittebeskyttelse bliver efterlevet.

Kontrolkampagnen er et servicetjek hos besætningerne. Sidste år blev Tyskland ramt af mund- og klovesyge og senest har Grækenland, Cypern og Tyrkiet oplevet udbrud, så der er behov for god smittebeskyttelse i Danmark.

Det handler både om ikke at få smitte ind i besætningen, undgå at smitten spredt sig rundt i besætningen, og at man som driftsejer forhindrer smittespredning ud af besætningen.

“Det er utroligt vigtigt, at man er opmærksom på smittebeskyttelsen. Derfor har Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri også udarbejdet en række anbefalinger til, hvordan man højner smittebeskyttelsen i besætningen,” siger Joey Ellis-Iversen, chefkonsulent hos Landbrug & Fødevarer Sektor for Kvæg.

Vær opmærksom på besøgende

Det er blandt andet vigtigt at være opmærksom på fodtøj, og hvilke besøgende, de der kommer i stalden.

“En rest af gødning på en stovle, en sko eller en skovl kan have store konsekvenser, hvis det viser sig, at det bærer en rest af virus

med sig fra en anden besætning. Det er vigtigt at være opmærksom på de regler, der når man er på besøg. Ligeledes skal man sikre sig, at reglerne på ens egen bedrift er i orden og tydelige,” forklarer Joey Ellis-Iversen.

Forholdsregler fra Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Hvis du har besøgende i din besætning, skal du tage stilling til, hvilke forholdsregler, de skal følge. Det kan være:

- Brug gummistøvler eller andet fodtøj, der kan rengøres og desinficeres, eller engangsstøvleovertræk, der efterlades på ejendommen.
- Anvend i besætningen enten besætningens eget tøj eller overtrækstøj, der vaskes ved mindst 60 grader, inden det bliver brugt i en anden besætning.
- Sørg for grundig håndvask efter besøg.
- Vask og desinficer udstyr eller værktøj, der har været i kontakt med dyr, gødning eller andet, inden det bliver brugt i en anden besætning.

Beregningsmodul for slagtekalve: Begreber og release

Fra 24. marts er det nu kun muligt at anvende det nye værdibaserede beregningsmodul for slagtekalve. Med modulet vil kalvens potentiale blive beregnet individuelt på baggrund af blandt andet vægt, alder, race, køn samt X-slagtekalv- og vækstindeks. Det er sammenhængen mellem vægt og alder – og dermed tilvæksten i de første uger af kalvens liv – der bruges til at forudsige dens slagtepotentiale.

Senest er vækstkurven for kalvens potentiale tilpasset, så den i endnu højere grad følger produktionsdata, og de dyr, der værdimæssigt ligger i yderpunkterne, er rettet ind.

Beregningsmodellen skal samtidig skabe grundlag for fællesskab mellem slagtekalveproducent og mælkeproducent og deres samarbejde – til gavn for hele branchen. Det skal blandt andet ske gennem en målrettet insemineringsstrategi og god manament. Der lægges en fælles retning, som følger udviklingen, og hvor man kan høste værdien af samarbejdet.

Her er samlet en række af de begreber og kolonner, som fremgår af DMS:

Leverandørtillægget

Leverandørtillægget aftales individuelt mellem sælger og køber, hvis der er særlige forhold hos den enkelte leverandør, som køber ønsker at honorere.

Markedstillæg

Markedstillægget afspejler udbud og efterspørgsel i markedet. Den aktuelle markedspris (f.eks. SamMark eller Husdyrformidling Syd) indtastes hver uge. Ud fra denne beregnes forskellen mellem markedsprisen og den beregnede notering. Forskellen deles mellem sælger og køber i henhold til den indtastede fordelingsnøgle. Fordelingen er som udgangspunkt 50/50.

Pristabeller

Pristabellerne viser gennemsnitsværdier for forskellige racekombinationer og vægtintervaller. For hver vægtkategori er der tre værdier: under middel, gennemsnit og over middel. Derudover er der angivet kødkvæg for henholdsvis stor og lille race.

Tabellerne i DMS viser det spænd, der kan være i afregningsprisen afhængigt af kalvens alder ved den givne vægt. De kan bruges til at se, hvor man ligger, og hvor der er potentiale for at øge afregningsprisen.

Økodag med 125.000 deltagere

Søndag den 12. april afholdt økologiske landmænd og økologiske mejerier i samarbejde med Mejeriforeningen den velbesøgte Økodag, hvor de økologiske mælkeproducenter sender deres køer på græs.

Der var i alt 39 økologiske mælkeproducenter, der havde åbnet dørene for at vise deres bedrifter frem og sende køerne på græs.

Der er mange danskere, som ikke er klar over, at de økologiske landmænd sender deres køer på græs hver dag i sommerhalvåret. Det viser en undersøgelse lavet af Norstat på vegne af Mejeriforeningen.

"Så det giver virkelig mening, at økologiske kvæggårde hvert år holder Økodag. For her kan alle selv komme ud og opleve en økologisk gård og snakke med landmanden om køerne og den økologiske mælkeproduktion," siger Henrik Damholt Jørgensen.

Stor lokal begivenhed

Mange steder er det hele lokalsamfundet, som står sammen om at skabe en god dag for gæsterne og gøre det muligt at opleve, hvor mælken og fødevarerne kommer fra.

Der er i alt 280 gårde med økologisk mælkeproduktion og 65.000 økologiske malkekøer i Danmark, og mælken leveres til forskellige økologiske mejerier.

Før Økodag sendte Mejeriforeningen en mail ud til alle gæster om de karantæneforhold, der gælder for besøg hos en kvægbesætning. Samtidig er der på okodag.dk gjort opmærksom på, hvordan man er med til at sikre godt smittebeskyttelse sikrer god smittebeskyttelse, når man besøger en bedrift.

